

Tautas deju ansamblis "Dancis"

Katrā dejā ir savs vēstījums un stāsts, kuru mēs nododam citiem. Dejā var bieži pateikt to, ko nevaram izteikt vārdos.

Tautas deju ansamblis "Dancis" ir viens no labākajiem un pieredzes bagātākajiem kolektīviem, kas jau no pašiem ansambļa dibināšanas pirmsākumiem atzīts Latvijā un pasaulē. Ansamblis ar lielu lepnumu un atbildību nes sava kolektīva vārdu, nezaudējot savu augsto statusu latviešu tautas deju ansambļu vidū.¹

"Dancis" kopj latviešu deju tās visplašākajā spektrā – sākot ar autentisku etnogrāfisko deju, mākslinieciskām folkloras materiālu apdarēm un beidzot ar latviešu mūzikā veidotām jaunām dejām un fantāzijas dejām. Daudzas no Tautas deju ansamblī "Dancis" tapušajām dejām kļuvušas par neatņemamu citu ansambļu, kā arī Vispārējo latviešu Deju svētku sastāvdaļu. Ansamblis daudzkārt uzvarējis šo svētku tradicionālajos "deju karos" jeb deju konkursā Latvijas labāko ansambļu konkurencē. "Dancis" *zelta fonda* dejas skatītājam spēj parādīt iespējami precīzi un vistuvāk autoru iecerēm. Ansambļa repertuārā ir dažādi uzvedumi, deju svītas, ansambļa vadītāja un repetitoru veidotās jaunrades tautas dejas, kā arī latviešu tautas deju repertuāra obligātās dejas, kas tiek dejotas visā Latvijā – "Es mācēju danci vest", "Pie dieviņa gari galdi", "Mūžam citas nemīlēšu", "Pie Daugavas" un "Ventiņu kadriļa". "Dancis" var lepoties ar iegūtajiem panākumiem un izaugsmi jau kopš tā dibināšanas brīža, jo viena no galvenajām iezīmēm, kas "Danci" atšķir no citiem Latvijas ansambļiem, ir ļoti pārdomātā deju repertuāra izvēle.¹

Tautas deju ansambļa "Dancis" vēsture

Tautas deju ansamblis "Dancis", kas sākumā darbojies kā Latvijas Valsts Universitātes (LVU) studentu kolektīvs, dibināts 1946. gadā, taču ansambļa saknes ir atrodamas pat desmit gadus agrāk.

Savu pirmo koncertu tas sniedza jau 1946. gadā, bet Baltijas studentu Dziesmu un deju svētkos "Gaudeamus" piedalījās sākot no 1956. gada. 1957. gadā, izcilā horeogrāfa Harija Sūnas vadībā, ansamblis VI Vispasaules jaunatnes un studentu festivālā Maskavā iegūst sudraba medaļu Vissavienības konkursā un bronzas medaļu Vispasaules konkursā.

1958. gads ir viens no nozīmīgākajiem gadiem ansambļa vēsturē – tam tiek piešķirts "Danča" vārds. Pēc diviem gadiem, 1960. gadā, tam tiek piešķirts Tautas deju ansambļa goda nosaukums, un šajā gadā tiek iegūta arī 1. vieta republikas Dziesmu un deju svētkos. 60. un 70. gados "Dancis" aktīvi piedalījies Baltijas studentu Dziesmu svētkos "Gaudeamus", rīkojis koncertus Padomju Savienības republikās, piedalījies dažādos deju ansambļu festivālos. 60. un 70. gadu Dziesmu svētkos tikušas svinētas arī paša ansambļa jubilejas, rīkojot īpašus uzvedumus 10, 15, 20 un 30 gadu pastāvēšanas gadadienās. Sākot ar 1978. gadu "Dancis" rīkoja "Lielo hokeju" – tajā ansamblis sancentās ar Rīgas Politehniskā Institūta deju kolektīvu "Vektors". Šo tradīciju gan pēcāk uz laiku pārtrauca.

80. un 90. gados "Dancis" atzīmēja savu 35, 40, 45 un 50 gadu jubileju un turpināja savus draugus iepriecināt ar koncertiem, svētku pasākumiem un festivāliem. 1999. gadā tika atjaunotas sacensības "Lielais hokejs", un "Danča" kausa '99" izspēlē piedalās arī Tautas deju ansambļu "Vektors" un "Kalve" komandas, kā arī Talsu amatieru komanda. Parasti "Lielajā hokejā" piedalījās aptuveni piecas līdz sešas komandas, un visbiežāk par "Danča" kausu hokejā cīnījās kolektīvi "Dancis", "Teiksma", "Vektors", "Kalve", "Rotaļa" un "Rīdzeniņš". Lielākoties spēlēja puīši, bet meitenes mača starplaikos piedalījās dažādās stafetēs. Tādēļ, lai spēli padarītu interesantāku, un varētu spēlēt gan puīši, gan meitenes, tika nolemts, ka kaut kas nedaudz jāmaina – tāpēc jau divus gadus tiek rīkots florbola turnīrs, kurā pagaidām var piedalīties aptuveni desmit komandas.

2000. gadā tautas deju ansamblim "Dancis" pievienojas baletmeistare Sandra Vītola. Savukārt 2001. gadā tika rīkots ansambļa 55 gadu jubilejas koncerts Rīgas Kongresu namā, kurā piedalījās arī "Danča" draugi – tautas deju ansambļi "Vektors", "Laima", "Kalve", "Dzintariņš" un deju kolektīvs "Jampadracis". Kopš 2005. gada "Dancis" piedalās Rīgas dejojāšu svētkos un ir bijis dalībnieks daudzos Igaunijas Dziesmu un Deju svētkos. 2008. gadā daudzi dejojāši no visas Latvijas, tai skaitā arī tautas deju ansamblis "Dancis", iemācījās "Gatves deju" (folkloras versiju) un, sastājoties cauri visai Vecrīgai un gar Brīvības pieminekli (no Rīgas Tehniskās universitātes līdz Latvijas Universitātei), piedalījās Ginesa rekorda "Garākā deju" uzstādīšanā. Tas bija Latvijas tautas deju kolektīvu apsveikums Latvijas valsts 90. gadadienā. Šī Ginesa

rekorda uzstādīšanas iniciators bija Rīgas Tehniskās universitātes tautas deju ansamblis "Vektors" un tā mākslinieciskais vadītājs Uldis Šteins.⁶

Kopš 2010. gada tiek organizēti koncerti Starptautiskajā dejas dienā, kas notiek aprīļa beigās.

2011. gadā "Dancis" piedalījās 25. Starptautiskajā tautas deju konkursā "Golden Karagoz" Turcijā, Bursā. Ievērojamus sasniegumus "Dancim" nesis 2013. gads. Šajā gadā ansambļa pamatsastāvs ieguva 1. vietu starp Latvijas A grupas deju kolektīviem XV Deju svētku skatē – saņemti 64,9 punkti no 65 iespējamajiem. Savukārt vidējās paaudzes sastāvs, nopelnot 59,5 no 60 iespējamajiem punktiem, ieguva 1. vietu Rīgas D grupas deju kolektīvu konkurencē. 2013. gada 1. jūlijā XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku Deju kolektīvu konkursā A grupā "Dancis" iegūst 1. vietu ar 19,3 punktiem, bet D grupā, nopelnot 19,2 punktus, iegūst Grand Prix. "Dancis" ir piedalījies visos Vispārējos latviešu Dziesmu un Deju svētkos kopš ansambļa dibināšanas, un tas ļauj spriest par dejojāņu pieredzi un izaugsmi dejā.¹

Ansamblī tā ilgajā darbības laikā vadījuši izcili profesionāļi, tautas deju speciālisti un baletmeistari: M. Draugas un V. Jansone, Bruno Priede, Milda Lasmane, Voldemārs Novickis, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri Harijs Sūna un Uldis Žagata, Uldis Šteins, Alfrēds Spura, Artūrs Ēķis. No 1977. gada ansambļa koncertmeistars ir Māris Šērs, bet kopš 1987. gada to vada Rolands Juraševskis, kas studiju laikā ar deju aktīvi nodarbojies Ulda Žagatas un Alfrēda Spuras vadībā. Rolands Juraševskis bijis Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku (arī 2013. gadā), Dziesmu un Deju svētku "Rīgai–800" un vairāku Baltijas studentu Dziesmu un deju svētku "Gaudeamus" virsvadītājs. 2011. gadā viņš ticis apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni par ieguldīto darbu kultūras jomā.⁴

Tautas deju ansamblis "Dancis" koncertos, festivālos un izbraukumos

"Dancis" ir uzstājies gandrīz visā Eiropā un daudzās pasaules valstīs, regulāri piedaloties vasaras deju festivālos un konkursos. Ansamblis ir Vispasaules jaunatnes un studentu festivālu un starptautisko konkursu laureāts. Padomju laikos "Dancis" pabijis gandrīz visās Padomju Savienības republikās, uzstājies koncertos un festivālos Lietuvā, Igaunijā, Krievijā, Moldāvijā, Kazahijā, Austrumsibīrijā, Karpatos, Kaukāzā, Krimā, kā arī ceļojis aiz PSRS robežām,

piedaloties pasākumos Rumānijā, Bulgārijā, Vācijā, Dānijā un citur. Tas piedalījies Starptautiskās deju dienas koncertā, kā arī Latvijas Republikas Proklamēšanas dienai veltītajā koncertā LU Lielajā aulā.

1992. gadā, pēc Latvijas valsts atjaunošanas, tautas deju ansambļa "Dancis" vidējā paaudze piedalījās XII Rietumu krasta latviešu Dziesmu svētkos Sietlā, ASV. No 90. gadu sākuma ansamblis pabijis festivālos Francijā, Itālijā, Vācijā, Portugālē, Turcijā, Lielbritānijā, Horvātijā, Spānijā u.c.² Viens no nozīmīgākajiem festivāliem, kurā "Dancis" piedalījies 90. gados, ir 1999. gada septembrī notikušais II Starptautiskais festivāls-konkurss "Pasaules mūzika Itālijā", kurā bija pārstāvēti vairāk kā 130 mūzikas un dejas ansambļi no 30 pasaules valstīm. Šajā festivālā "Dancis" Rolanda Juraševska vadībā ieguva 1. vietu Horeogrāfiskās folkloras kategorijā.³

Tautas deju ansambļa „Dancis” tradīcijas un interesanti atgadījumi

"Dancim" laika gaitā ir izveidojušās tradīcijas, kas jāievēro un jākopj ikvienam kārtīgam dejojotājam. Ik gadu tiek rīkotas jauno dejojātāju iesvētības, Jaungada balle; no 1978. līdz 2011. gadam norisinājies ""Danča" kauss" hokejā, savukārt 2012. gadā tika aizsākts ""Danča" kauss" florbolā. Tiek organizēta arī Deju nometne LU kompleksā "Ratnieki" un rīkoti labdarības koncerti. Dejojāji aktīvi piedalās citu deju ansambļu rīkotajos sporta un izklaides pasākumos.¹

"Danča" dejojājiem, piedaloties dažādos pasākumos, ir atgadījušies interesanti notikumi. Kā vienu no tādiem kolektīva dalībnieki atceras "degunu šņaukšanas" atgadījumu. Īsi pirms priekšnesuma sākuma, kad ansamblim ir jādodas uz skatuves ar deju "Visapkārt Rīgai braucu", un pieteicējs stāstījis par dejas vēsturi, dejojājs Juris Čakans, kuram tajā dienā bijušas iesnas, nolēmis, ka pieteikšanas laikā vēl spēs aizskriet uz tualeti izšņaukt degunu. Taču pirmos dejas akordus viņš jau dzirdējis atrodoties tualetē. Tagad "Dancī" vēl joprojām pirms dejām jokojot tiek vaicāts, vai kādam nevajagot izšņaukt degunu, jo to varot paspēt izdarīt pieteikuma laikā.

Otrs spilgtākais atgadījums, ko atceras kolektīva dalībnieki, norisinājās 2008. gadā ārpus Latvijas valsts robežām – braucienā uz Rostoku (Vācija). Brauciena izdevumi tika segti pilnībā, un kolektīvam bijusi iespēja izvēlēties – saņemt dienas naudu vai ēdināšanu trīs reizes dienā.

Dejotāji izvēlējās ēdināšanu, jo tieši šim mērķim aizietu arī dienas nauda. Taču liels bija dejotāju pārsteigums, kad, aizbraucot uz pasaulē izslavēto "Jūras festivālu", koncerti notikuši dažādos bruģētos laukumīņos, kur skatītājiem vairāk interesēja izdzertais alus un latviešu blondās meitenes, un dejotājiem solītā ēdināšana aprobežojās ar vienu mazu hotdogu no rīta, vienu hotdogu pa dienu un tādu pašu vakarā, turklāt kā īpaša iespēja tika piedāvāta izvēle – ņemt vai nu hotdogu, vai kausu alus. Turklāt festivāla organizētāji nebija arī īpaši padomājuši par vietām, kur dejotājiem atrādīt savas dejas, jo viens no koncertiem notika kādā lielveikalam "Depo" līdzīga veikala ēdināšanas zonā. Apkārt esošie cilvēki bijuši neizpratnē par to, kāpēc vietā, kur viņi atnākuši paēst pusdienas, pēkšņi uzstājas tik daudz cilvēku krāšņos tērpos. Tā nu sanāca, ka dejotāji aizņēma visu brīvo placi ēdināšanas zonā un apmeklētājiem, lai nokļūtu līdz galdiņiem, ar paplātēm bija jāspraucas cauri dejojošajam sastāvam. Par laimi, neviena paplāte neizkrita apmeklētājiem no rokām. Taču, neskatoties uz to, ka organizēšana bijusi dejotājam bezgala "neparocīga", "Dancis" lieliski kopā pavadīja 5 dienas – tiesa, ar tukšiem vēderiem, bet arī ar skaistām ceļojuma atmiņām.

Tautas deju ansamblis "Dancis" vislielākais šī gada notikums ir XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētki, kuri ir katra dejotāja nozīmīgākais un gaidītākais pasākums; katrs dejotājs, kolektīvs un vadītājs šos svētkus gaida ar nepacietību un gatavojas tiem veselus piecus gadus.

Deja pati par sevi ir skaista un daudzpusīga, tā spēj aizkustināt cilvēka dvēseli un prātu, piekļūt visslēptākajām cilvēka domām un jūtām, piepildot sirdi ar dejas ritmiem un izstarojot dejotāju mīlestību pret pašu deju. Novēlam Tautas deju ansamblim "Dancis" deju tikpat sparīgi, lai ienestu citu sirdīs to patīkamo siltumu un mīlestību, ko paši izjūt pret deju!

Tautas deju ansambļa "Dancis" CV

1946

Dibina tautas deju ansambli

1948

Pirmā dalība Latviešu Dziesmu svētku septiņdesmitgadei veltītajos X Dziesmu svētkos

1956

Pirmā dalība I Baltijas valstu Studentu dziesmu un deju svētkos "Gaudeamus" Tartu (Igaunija)

1957

Sudraba medaļa Vissavienības konkursā un bronzas medaļa Vispasaules konkursā VI Vispasaules jaunatnes un studentu festivālā Maskavā (Krievijas PFSR)

1958

Piešķir nosaukumu "Dancis"

1960

Piešķir Tautas deju ansambļa goda nosaukumu

1. vieta XIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku Deju kolektīvu konkursā

1964

Iegūst Tautas deju ansambļu ceļojošo balvu

1966

Piešķir Latvijas PSR Nopelniem bagātā kolektīva goda nosaukumu

1968

Sudraba medaļa konkursā IX Vispasaules jaunatnes un studentu festivālā Sofijā (Bulgārija)

1999

1. vieta tautas deju grupā Starptautiskajā festivālā Fivizzano (Itālija)

2004

Triumfs Rīgas pilsētas deju kolektīvu skatē Rīgas Kongresu namā

2009

Uzsāk labdarības koncertus "Deja mazajai sirsnīgai"

2010

Uzsāk koncertus "Starptautiskajā Deju dienā"

2012

Uzsāk tradīciju "Danča kauss" zāles hokejā Olimpiskajā Sporta centrā

2013

1. vieta A grupā un Grand Prix D grupā XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku Deju kolektīvu konkursā

Mākslinieciskie vadītāji

1946–1947

M. Draugas, V. Jansone

1947–1950

Bruno Priede

1950

Milda Lasmane

1950–1955

Voldemārs Novickis

1955–1963

Harijs Sūna

1963

Uldis Šteins

1963–1968

Uldis Žagata

1968–1985

Alfrēds Spura

1985–1987

Artūrs Ēķis

1987–pašlaik

Rolands Juraševskis

¹

Latvijas Universitātes Tautas deju ansamblis Dancis [tiešsaiste] .TDA Dancis, 2010. Pieejams: www.dancis.lv

²

Pilsētniece, Ilze. Kad zālē nodziest gaisma... Padomju Students, 1983, 1. sept. 3. lpp.

³

Latviešu dejojāji triumfē Itālijā. Diena, 1999, sept.

⁴

Juraševskis, Rolands. Dancis mūža garumā : [saruna ar stud. deju ansambļa "Dancis" vad., Rīgas Kult. pārv. priekšn. R. Juraševski] / pierakst.

Anda Lase. Universitātes Avīze, 1999, 15. nov. 3. lpp.

⁵

Krauja, Vita. Deju karu fināla uzvarētāji. Latvijas Avīze, 2008. maijs.

⁶

Latvijas tautas deju kolektīvu apsveikums Latvijas Valsts 90. gadadienā "Gatves deja" [tiešsaiste]. Latvijas Republikas proklamēšanas 90.

gadadienas jubilejas dienasgrāmata, 2008. Pieejams: <http://www.lv90.lv/?id=1695&obj=992&top=-6>